

DOVDDA IEŽAT OVDDASVÁSTÁDUSA LUOSAS

Cakka Gyrodactylus salaris
–luossaluhtehasa leavvama

DOLLOT DAVVI-SÁMI LUOMU- SIN LUOSSALUHTEHASAS

Davvi-Sámi čázádatviidodagat leat luomusin *Gyrodactylus salaris* -luossaluhtehasas. *G. salaris* dagaha eatnat jámolašvuoda luosa johkaveajehiin ja lea unnidan sakka luossaguollenáliid Norggas. Luhtehas leavvá čázi ja guliid bokte.

Davvi-Sámi čázádatviidodagat leat suddjejun luossaluhtehasas elliiddávdalága vuodul. Suddjejun viidodahkii gullet Deanu, Njáv dán-, Báhcaveai-, Duollán- ja Uvdojoga čázádatviidodagat. Ealli guliid ja desinfiserekeahes meadđema sirdin eará sajés Suomas Davvi-Sápmái lea evttoheamit gildojuvvo. Ealli guliid ii maid oaččo sirdit dáid čázádagaide gaskkas. EU:a mearrádus gielidit guliid dahje meadđemiid buktima eará riikkain ja eará sajés go nuppi virggálaččat friddjan gehččojun viidodagas.

VÁNDARDEADDJI

Ale njoara eará sajés buktojun čázi eatnamii, muhto divtte iežat njoarran čázi njammasit eatnamii doarvái guhkkín gáttis.

GUOLÁSTEADDJI

Fatnasat, kanohtat ja guolastanreaiddu ja -dárbašat, dego rullat, stákkut, vuokkat, hávat, fierpmi, gummestevvelat, gállinbuvsat, čollenneavvut, mat buktojuvvojit eará čázádatviidodagain Davvi-Sámi čázádatviidodagaide, galget leat ollásit goikaduvvon dahje desinfiserejuvvon, ovdalgo dat váldojuvvojit atnui. *G. salaris* bastá eallit mánggaid jándoriid isitguoli haga, ja sáhtá ná lavdat maiddá čázi dahje

lakta guolástanbiergasiid ja -rusttegiid fárus čázádahkii.

Guliid, mat buktojuvvojit eará čázádatviidodagain, čollen luonddučáziin dahje guoli čollenbázáhusaid luoitin Davvi-Sámi čázádahkii lea gildojuvvo.

Ealli dahje jápma seakteguoli geavaheapmi lea gildojuvvon Davvi-Sámi čázádatviidodagain oakkodettiin ja bilkedettiin. Seakteguliid ii oaččo buktit eará čázádatviidodagain Davvi-Sámi čázádagaide iige daid oaččo sirdit dáid čázádagaide gaskkas.

Fuolat das, ahte fatnasa bázáhusčáhci ii beasa sirdima oktavuodas eará čázádahkii.

MEALLU

Fuolat das, ahte du kanohtta dahje gummeffanas lea ollásit goikkis dahje desinfiserejuvvon, ovdalgo joatkkát mealluma čuovvovaš čázádagas.

BUOKČI

Fuolat das, ahte du buokčanbiergasat, oktan njuoskabiktasiin, leat čađa goikásat ovdalgo buokčalat čuovvovaš čázádahkii. Desinfisere dahje goikat balanserenliivva maid siskkobealde.

KARAVÁNAR

Ale gurre iežat ássanvovvna dálloalločáziid čázádagaide, muhto divtte iežat njoarran čázi njammasit eatnamii doarvái guhkkín gáttis.

GIRDI

Ale bumpe iežat girdi pontonačázi Jiekŋamerrii luoitin čázádagaide. Geavat kanisteriid ja divtte iežat njoarran čázi njammasit eatnamii doarvái guhkkín gáttis.

RÁVVAGAT BIERGASIID JA RUSTTEGIID GOIKADEAP-MÁI JA DESINFISEREMII

Goikadeapmi

Jándor +20 °C lieggasis, galbma ja lakta sajis guhkit.

Diibmu +60 °C sávnjnis.

Galmmiheapmi

Jandor -18 °C galmmihanskábes.

Desinfiseren

Guolástanbiergasat, fatnasat ja kanohtat jed. galget desinfiserejuvot boadedettiin Davvi-Sámi čázádagaid viidodahkii, jos dat eai leat áibbas goikásat. Desinfiserenbálvalusat leat fállun buot Deanu Suoma beal guolástanlobi vuovdinbáikkiid olis. Lappi EJB-guovddáža bajásdoallan fatnasiid ja guolástanbiergasiid desinfiserenstašuvdna lea Anára guollehámmanis. Dasa lassin Anára Neste- ja Avvila Seo –bensiidnastašuvnnain sihke Njávdamma Rajamotellis ja Sevetin baaris Čeavetjávrrres oažžu guolástanbiergasiid desinfiserenbálvalusaid.

Guolástanbiergasat galget desifiserjuvot dahje goikaduvvot ođđasit sirdásettiin Norgga beallái, vaikko sirdáseapmi dáhpáhuvvá seamma joga sierra oassái.

Jos it leat áibbas sihkkar iežat biergasiid dahje rusttegiid goikkisvuodas, de ane ávkin desinfiserenstašuvnnaid!

GYRODACTYLUS SALARIS

lea sullii 0,5 mm:a guhkkosaš luhteha, mii eallá luosa čuomas ja vevssiin ja man ii sáhte fuomašit báljes čalmmiiguin. *G. salaris* bastá eallit ja lassánit maiddá girjeluosa alde, ja sáhtta oanehaš eallit maiddá eará guliid alde. Luhteha riegadahtta ealli čivggaid ja dat lassána oiddolaš diliin hui jođánit.

Luhteha dihtto ee. Duortnosjoga čázádaga luosas, masa dan eai leat fuomašan dagahit stuorit vahágiid dahje jámuid. Muhto go luhteha lea fievrasan Norgii 1970-logus, de dat lea dagahan jámuid luossaveajehiin lagabui 40 jogas, man geažil sállášat leat sakka unnon. Sivvan dasa atnet dan, ahte Atlántii luoiti jogaid luossamáddodagain eai leat lunddolaš vuostálastinnávccat *G. salaris* -luhtehasa badjelmeare laskama vuostá. Seamma lea gávnnavuvvon maiddá Ruošša bealde ee. Kierettijogas. Danin lea earenoamáš dehálaš caggat luhtehasa lavdama Davvi-Sámi viidodahkii.

G. salaris darvána rohkiidiguin guoli vevssiide ja čupmii. Máđu lihkahead dji oassi ohcá iežas darvánansajis birrasiin seallaid ja njuovu biebmunis. Luhtehasat sáhttet maiddai johtalit guoli alde dego mihttarmáđut. Darváneapmi ja biepmu borran headuštít guoli čuoma ja suovddi dábálaš doaimma. Láivves njoammun ii jur leat guoli árrun, muhto vuoimmálaš njoammumis mekanihkalaš reakšuvdna lasiha njuovu vuohčuma, ja billahuvvan čuopma lea bahá vuolšut ja dasa sáhttet njoammut guoppardavddat. Olbmuide dahje omiide luhteha ii njoamo.

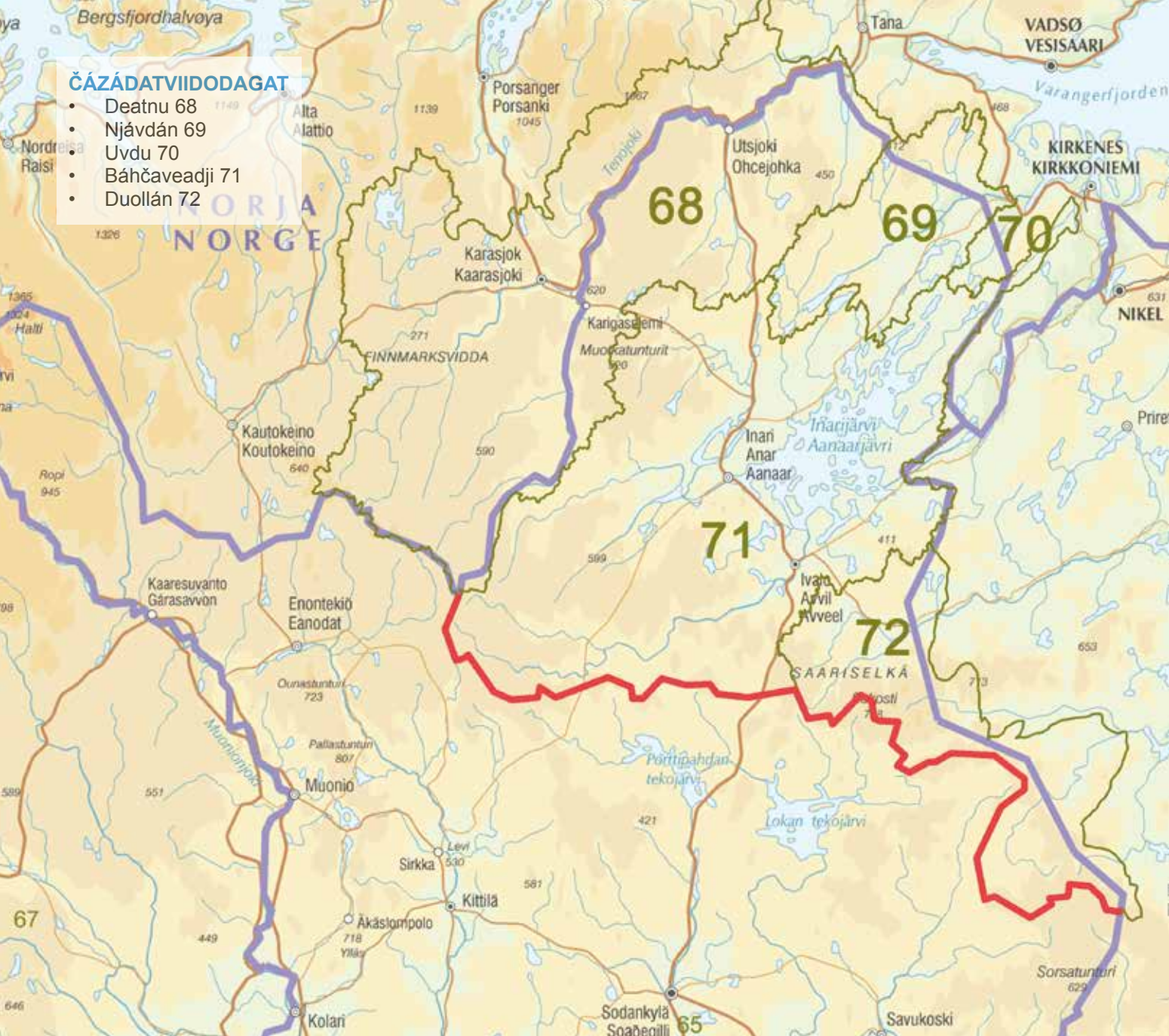
Govat. Jussi Kuusela

Roahkit leat luhtehasa manjegeažis. Luhtehasa siste oidnojeaddji roahkit gullet čuovvovaš bulvii. Dátge luhteha guoddá čuovvovaš njinnelasa, man roahkit leat juo oalle bures ahtanuššan. Lassáneami sahttáge buohtastahttit ruošša matuškadohkkái.

ČZÁDATVIIDODAGAT

- Deatnu 68
- Njávdnán 69
- Uvdu 70
- Báhčaveadji 71
- Duollán 72

Lassidiedut

- Guolásteapmi Deanus, desinifisere: www.ely-keskus.fi
- Lappi EJB-guovddáza guolledoalloovttadat, t. +358 (0)29 503 7000
- Tenoinfo-publikašuvdna, mii divojuvvo áigedásái jahkásačcat, lea oazžumis intereahtas
- G. *salaris* -luhtehas ja dan vuostálastin: www.evira.fi

Borramušgálvodrovvirgelágáduš EVIRA
Mustialankatu 3, 00790 Helsinki
t. +358 (0)29 530 0400
www.evira.fi • info@evira.fi

Kárta: © Karttakeskus Oy, Helsinki
Deattus: Evira, virastopulveluysikkó, 2014
Prenen: Erweko Oy